

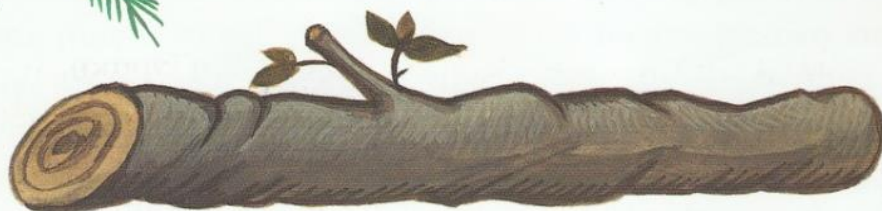
ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΑ ΕΘΙΜΑ

11-12

«Τα δικά μου Χριστούγεννα» Εύα Καραντινού

Το Χριστόξυλο

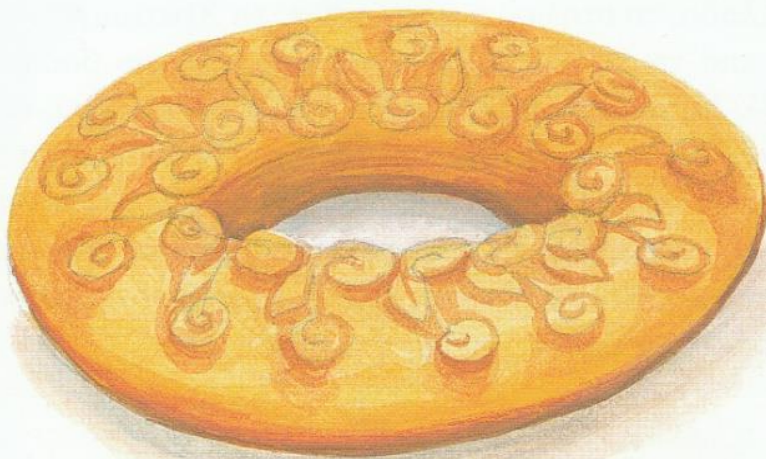

Από τα Χριστούγεννα ως την ημέρα των Φώτων που βαφτίζεται ο Χριστός, είναι δώδεκα μέρες. Η εκκλησία μας το ονομάζει «Άγιο Δωδεκαήμερο». Επειδή αυτές τις μέρες ο Χριστός είναι αβάπτιστος, ο λαός μας λέει πως και τα νερά είναι «αβάπτιστα». Τότε, λοιπόν, οι καλικάντζαροι βρίσκουν ευκαιρία και βγαίνουν στον επάνω κόσμο.

Οι άνθρωποι τους έχουν δώσει πολλά ονόματα: λυκοκάντζαροι, καρκαντζόλοι, καλιοντζήδες, τσιλικρωτά, παγανά ή μνημοράτοι. Αυτό που φοβούνται πιο πολύ οι καλικάντζαροι είναι ο Μεγάλος Αγιασμός, που γίνεται την ημέρα των Φώτων. Τότε, όταν ραντίζει τα σπίτια ο ιερέας, φεύγουν τρέχοντας και χάνονται στα βάθη της Γης. Μέχρι τότε, όμως, για να προστατέψουν οι άνθρωποι τα σπίτια τους, επειδή ξέρουν πως οι καλικάντζαροι δεν πλησιάζουν τη φωτιά, ανάβουν το τζάκι μέρα-νύχτα όλο το Άγιο Δωδεκαήμερο. Ο αφέντης του σπιτιού, διαλέγει ένα πολύ χοντρό ξύλο με αγκάδια που το λένε Χριστόξυλο. Το ρίχνει στο τζάκι και το ραντίζει με λάδι και κρασί. Έτσι, θα καίγεται δώδεκα μέρες συνέχεια και θα κρατάει μακριά τους καλικάντζαρους.

Το Χριστόψωμο

Από τα πολύ παλιά χρόνια, οι γυναίκες, την ημέρα των Χριστουγέννων έβγαζαν στο τραπέζι της γιορτής το Χριστόψωμο. Είναι ένα ψωμί ζυμωμένο όπως όλα τ' άλλα, όμως, σε σχήμα κουλούρας.

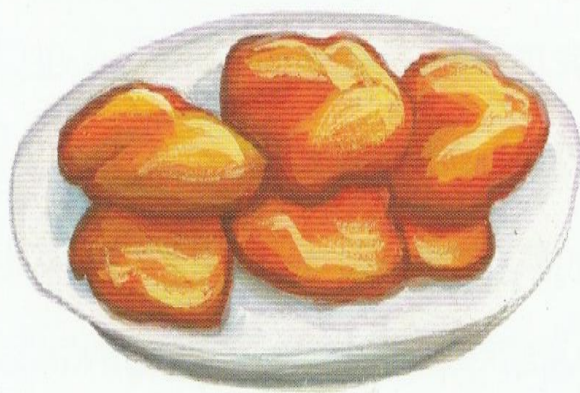
Με πολλή τέχνη όλες οι νοικοκυρές, τις παραμονές της μεγάλης γιορτής, με ζυμάρι απ' αυτό του ψωμιού, έφτιαχναν κάθε λογής μικρούτσικα στολίδια.

Ανάλογα με τη δουλειά που έκανε ο πατέρας της οικογένειας, η νοικοκυρά στόλιζε το Χριστόψωμο: αν ήταν δηλαδή αγρότης το στόλιζε δέντρα φορτωμένα καρπούς, κοτούλες, πουλιά, αγελάδες, το κάρο με το άχυρο, και το μποστάνι με τα λαχανικά. Αν πάλι ο πατέρας ήταν ψαράς, έφτιαχνε ψάρια κάθε λογής, τη βάρκα με τα δίχτυα της, αλλά και την αμμουδιά και τα κύματα της θάλασσας.

Έτσι οι παραδοσιακές γυναίκες χάριζαν στην οικογένειά τους για την ημέρα των Χριστουγέννων όμορφα έργα μεγάλης τέχνης κι έκαναν μ' αυτό τον τρόπο μια ευχή, ο μικρός Χριστός που μόλις είχε γεννηθεί να ευλογεί το σπίτι και τ' αγαθά τους, να χαρίζει υγεία και καλή σοδειά για τον νέο χρόνο που θα ξεκινούσε.

Οι τηγανίτες

Τα παλιά χρόνια, τη νύχτα των Χριστουγέννων, στη Μικρά Ασία και στον Πόντο, οι Έλληνες είχαν έθιμο να φτιάχνουν τηγανίτες για να καλοπιιάσουν τους καλικάντζαρους, ώστε να μην μπούνε στο σπιτικό τους και το κάνουν άνω-κάτω. Έριχναν, μάλιστα, τις τηγανίτες στον δρόμο, έξω από το σπίτι. Έτσι είχαν την ελπίδα μήπως οι καλικάντζαροι τρώγοντάς τις χορτάσουν και φύγουν, χωρίς να μπούνε μέσα. Τη μεγαλύτερη, όμως, χαρά με αυτές τις τηγανίτες την έπαιρναν τα αδέσποτα σκυλάκια και γατάκια, που τους δινόταν η ευκαιρία να χορτάσουν την πείνα τους.

Τι είναι οι καλικάντζαροι

Είναι κάτι άσχημα και παμπόνηρα τερατάκια που θέλουν να φέρουν ανακατωσούρα στους ανθρώπους. Έχουν μαύρη μούρη και μυτερή ουρά. Λένε πως μοιάζουν με ποντίκια και στέκονται όρδιοι για να χρησιμοποιήσουν και τα μπροστινά τους πόδια στο άθλιο έργο τους. Ποιο είναι αυτό; Η παράδοση λέει, πως όλο τον χρόνο οι καλικάντζαροι, μ' ένα μεγάλο πριόνι, προσπαθούν να κόψουν το δέντρο που κρατάει τη γη στη θέση της.

Κάθε φορά που πλησιάζουν τα Χριστούγεννα, το δέντρο είναι έτοιμο να πέσει. Την τελευταία στιγμή, όμως, ακούγονται οι χαρούμενες καμπάνες για τη γέννηση του Χριστού. Τότε το δέντρο ξανανιώνει, ο κορμός του γίνεται πάλι δυνατός, σπάει το πριόνι κι οι καλικάντζαροι σκορπάνε τρομαγμένοι. Απ' το κακό τους τρυπώνουν μες στα σπίτια των ανθρώπων και μαγαρίζουν τα ωραία φαγητά, σκορπίζουν τη ζάχαρη, χύνουν το λάδι, αναστατώνουν δηλαδή την κουζίνα κι όλο το νοικοκυριό. Κι όταν ο καλός παπάς με την αγιαστούρα του περνάει απ' όλα τα σπίτια ανήμερα των Φώτων, οι καλικάντζαροι εξαφανίζονται μέσ' απ' τις καμινάδες σκορπίζοντας ένα γύρω στάχτη απ' το τζάκι.

Σε λίγο καιρό, αρχίζουν πάλι να πριονίζουν το δέντρο της γης. Είναι πάρα πολύ ανόητοι γιατί κάθε χρονιά νομίζουν πως θα τα καταφέρουν. Δεν καταλαβαίνουν πως η κακία και η πονηριά δεν μπορούν ποτέ να νικήσουν την αγάπη και τη χαρά που φέρνουν στον κόσμο τα Χριστούγεννα, όσα χρόνια κι αν περάσουν.

Οι Καλικάντζαροι

Ο Καρκάτζαλος Ψιλοβελώνης

ΠΗΓΗ: <https://www.youtube.com/watch?v=rB83IIV3LjA>

Ο Μαντρακούκος Ζυμαρομύτης Παρωρίτης

Ο Καλικάτζαρος Τραγοπόδης

Ο Μονόματος Γουρλός

Ο Παγανός Τρικλοπόδης Τριπλοπόδης

Ο Καλικάτζαρος Τρίχας

Ο Καλησέντης Καλισπούδης Φάφουτας

Ο Βουρβούκαλκας Σκαλούμπακας

Ο Λυκοκάντζαρος Ζαρτουλάνος

Η Βερβεζού Τρίμουρη Τζόγια

Η Γοργώ - Μέδουσα

<https://stilida.com/politistika/i8i-e8ima/autoi-einai-kalikantzaroi/>

<https://stilida.com/politistika/i8i-e8ima/autoi-einai-kalikantzaroi>

<https://www.helppost.gr/xristougenna/ethima-xristougennon/kalikantzaroi-onomata/>

<https://24grammata.com/%CE%B5%CF%81%CE%BC%CE%B7%CE%BD%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BB%CE%AD%CE%BE%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%AC%CE%BD%CF%84%CE%B6%CE%B1%CF%81%CE%BF%CF%82/>

